



ORTNETNJUOLGGADUSAT OHPPIIDE SÁMI JOATKKASKUVLLAIN

Láhkaásahus ortnetnjuolggadusaide lea mearriduvvon Oahpahuslága vuodul (maŋemuš rievdaduvvon 25.06.2010) ja Láhkaásahus oahpahusláhkii (maŋemus rievdaduvvon 7.7.2010), lassin vel Sámi joatkkaskuvllaid stivrra mearrádusaid vuodul 29.02.08 ja 16.06.09.

Mearridan: Skuvlálávdegoddi 03.10.16 ášši 54/16

Fápmuibiddjo: otná rájes.

§ 1 ULBMIL

Ulbmil ortnetnjuolggadusaiguin lea oažžut buori ovttasbarggu, buori loaktima, árvvusatnima ja mieldeovddasvástádus. Njuolggadusat galget ovddidit buori ortnega ja buoriid bargomálliid ja dáinna lágiin láchit buori oahppama. Njuolggadusat leat vuodđun go árvvoštallá ortnega ja láhttema ja leat dehálaš pedagogalaš veahkkeneavvu bargui mii lea ollašuhttit skuvlla obbalaš mihtu nu movt lea mearriduvvon oahpahuslágas ja oahppoplánain.

Ulbmil skuvlla ortnetnjuolggadusaiguin lea maid nannet skuvlla višuvnna leat sámi skuvla mii ovddida sámi kultuvrra ja iešdovddu.

Ortnetnjuolggadusat galget dahkkot dovddusin ohppiide ja ovddasteddjiide.

§ 2 DOAIBMAVIIDODAT

Njuolggadusat gusket buot ohppiide sámi joatkkaskuvllain, ja earáide go lea oahpahus maid skuvla doallá. Njuolggadusat maid gustojit dalle go lea oahpahus ja doaimmat maid skuvla lágida olgobealde skuvlla birrasa jus eai leat báikkálaš geatnegasvuodaid ja gildosiid vuostá.

§ 3 RIEVTTIT

- a. Ohppiin lea riekti oažžut joatkkaoahpahusa Oahpahuslága ja dan láchkaásahusaid vuodul, gustojeaddji oahppoplánaid ja skuvlla stivrejeaddji orgánaid mearrádusaid vuodul.
- b. Ohppiin lea riekti leat mielde váikkuheame:
 - skuvlla árvvoštallamis
 - iežas árvvoštallamis
 - gaskaárvoštallamis
 - buori bargobirrasa njuolggadusaid ráhkadeamis
 - áigodatplánaid plánemis, čađaheamis ja árvvoštallamis
 - oahppanosiid välljemis oahppoplánaid siskkobealde
 - bargomálliid ja árvvoštallanmálliid välljemis
 - skuvlla doaluid
- c. Ohppiin lea riekti čađat oažžut rávvema ja ruovttoluotta dieđuid buot fágain ja fágaságastallamiin. Ohppiidságastallan galgá čađahuvvot unnimusat guovtte geardde skuvlajagis.



- d. Ohppiin lea riekti váldit bajás skuvllain buot dilálašvuodaid mat sáhttet hehttet buori oahppama.
- e. Ohppiin lea riekti oažžut neavvagiid oahpuid, bargovejolašvuodaid ja bargoválljema birra.
- f. Jus leat fágalaš, persovnnalaš dahje sosiálalaš váttisvuodát mat čuhcet oahpahussii, de lea ohppiin riekti oažžut ráđiid, čuovvoleami ja veahki váttisvuodaid čoavdimii, nu maid riekti skuvlla PPT bálvalusaide.
- g. Skuvla galgá láchčit dili nu ahte oahppit sáhttet oasálastit systemáhtalaš bargui ovddidit dearvvašvuoda, birrasa ja sihkarvuoda.
- h. Ohppiin lea riekti ja geatnegasvuohta ásahit ohppiiráđi ja galget leat mielde dain lávdegottiin mat leat mearriduvvon Oahpahuslágas.
- i. Ohppiin lea riekti iežaset ohppiidsuodjalusbearráigeahččái. Skuvla galgá láchčit buoremus bargovejolašvuodaid ohpiid luohttámušolbmuide.
- j. Ohppiin lea riekti oadjebas, buori skuvlabirrasii mii ovddida oahppama.

§ 4 GEATNEGASVUOĐAT

- a. Buohkat skuvlaservodagas leat geatnegahtton čuovvut mearriduvvon lágaid ja njuolggadusaid mat leat fámus áiggis áigái.
- b. Oahppit leat geatnegahtton viššalit čuovvot oahpahusa dan hámis go dat addo. Dát gáibida earet eará ahte oahppit galget:
 - rievttis áigái boahit diimmuide, doaimmaide ja šiehtaduvvon čoahkkimiidda
 - doallat bargoráfi diimmuin
 - čájehit árvvu oahpahussii oasálastima bokte
 - buktit bákolaš skuvlabargguid šiehtaduvvon áigái
 - dakkaviđe dieđihit oahpaheadjái jus skuvlabargguid ii sáhte čađahit nu movt sohppojuvvon
 - ohcat dieđuid ja čiekŋudit iežas fága fáttáide mat leat čađahuvvon áigodagain goas oahppi ii leat leamaš skuvllas
 - čájehit gudnevuollegašvuoda dihtor- ja telefodnageavaheami njuolggadusaide
- c. Oahppit galget čuovvut sihkarvuoda- ja ráinnasvuodanjuolggadusaid, erenoamážit go atnet erenoamášlanjaid. Sii galget čuovvut suodjalan- ja sihkarvuodanjuolggadusaid ja atnet bargobiktasiid ja sihkarvuodarusttegiid mat gáibiduvvojit oahpahasas. Oahppit geat eai ane bákolaš suodjalanrusttegiid eai beasa oasálastit oahpahasas.
- d. Oahppit galget ieža háhkat oahppobiergasiid, ávdnasiid ja reaidduid iežaset atnui maid skuvla ii doala.
- e. Ohppiin galgá mielovddasvástádus skuvlla oahpahaslanjaide, oktasašlanjaide ja skuvla/visti galgá doalahuvvot čorgadin ja buori ortnegis. Skuvlla opmodagaiguin ja biergasiiguin, ja earáid opmodagaiguin mat leat skuvlla anus, galgá meannudit várrogasvuodain ja fuolain. Mieleavttus billisteapmi ja vahágat mat váruhisvuodas leat dáhpáhuvvan sáhttet miellidbuktit buhtadusovddasvástádusa, geahča billistanbuhtaduslága.



- f. Oahppit galget jávohaga doallat dieđuid maid ožžot joatkkaskuvlaoahpahusa oktavuodas bargguin, doaimmain dahje luohttámušolmmožin, geahča hálddahuslága § 13 - 13 f. Jávohisvuoda doallama geatnegasvuoha bistá maiddá maŋjel go gerget joatkkaskuvllas.
- g. li leat lohpi váldit bissuid dahje eará várálaš vearijuid mielde skuvlii.
- h. li leat lohpi atnit skuvlla dihtoriid vurdemii, lohkamii dahje háddjemii pornográfalaš, rasisttalaš dahje eará sisdoalu mii sáhttá eaddudit, dahje mii lea lobiheapme norgga lága vuodul.

§ 5 BARGO- JA OAHPPOBIRAS

Buorre bargo- ja oahppobiras lea vuodđun buori oahpahussii.

Dan dihte galgá ásaht buori birrasa masa lea čadnon bargohállu, aktiivvalaš oassálastin ja buorit ovtasbargovuogit buohkain geat gullet skuvlii. Lea dehálaš čájehit gudnevuollegašvuoda ja mielovddasvástádusa, ja garvit dahje hehttet láhttema mii čuohtá hejot birrasii.

- a. Buohkat galget feret vuhtiiváldimiin, rehálašvuodain ja smáđáhkesvuodain nubbi nuppiin. Hárdin, givssideapmi, doaruheapmi, skudnen, rasisttalaš sánit, buddestatnamat, goruda ja sohka beali cuiggodeapmi dahje eará gutnehuhti, eai dohkkehuvvo.
- b. Buohkaid bargodábiid vuodđun galgá leat ovddasvástádus, ortnet, čorgatvuoha, dárkilvuoha ja luohhtevašvuoha.
- c. Jus galgá loaktit áiggi, de lea dehálaš ahte lea čorgat skuvllas sihke olgun ja siste.
- d. Buohkat galget láhttet nu ahte doalahit ráinnasvuoda ja dearvvašvuoda gáibádusaid.
- e. li leat lohpi borgguhit iige snuvssaid atnit skuvlla birrasis.
- f. Lea gielddus atnit dahje vurket gárrenmirkkuid skuvlla birrasis. li ge leat lohpi leat gárremin skuvlaáiggis.
- g. Dihtora, mobiilalefovnna dahje eará elektrovnnalaš biergasiid sáhttá diimmuin atnit dušše dalle go lea fágaoahpaheddjiin šiehtaduvvon.
- h. Skuvla galgá addit buot ohppiide dábálaš láidesteami HMS-bargui ja oahppit sáhttet válljet ohppiidsuodjalusbearráigeahčči.
- i. Buohkat galget meannudit nu ahte gáibádusat ráinnasvuhtii ja dearvvašvuhtii nannejuvvojit. Fágaoahpaheaddji galgá addit ohppiide dárbašlaš oahpu dás. Skuvla galgá lágídit buollinhárjehallama guovtte gearde skuvlajagis.
- j. Fievrruid galget guđdot čájehuvvon sajiide.

§ 6 SKUVLLI BOAHTIN JA JÁVKAN

- a. Buot jávkan oahpahusas, beroškeahtta sivas, galgá lohkkot jávkanprosentii. Jus oahppi lea eret ovtta rievtti dihte oahpahuslága vuodul de ii leat dat jávkan. Nu go ovdamearkka dihte:
 - skuvllas neavvunbálvalusas
 - PP-bálvalusa čoahkkiniin
 - lohkanbeaivi mii lea ovddalgihitii šiehtton fágaoahpaheaddjiin
 - oahppiráđi barggut jna mii lea dohkkehuvvon skuvllas
 - šiehtton ságastallan rektorin dahje eará bargiiguin



- b. Jus oahppi ovttá skuvlabeaivvi ferte guoddit oahpahusa buozanvuoda dahje eará bákkolaš ákkaid geažil, de son álo galgá dan dieđihit gulahallanoahpaheaddjái/fágaoahpaheaddjái dahje hálddahussii.
- c. Skuvla galgá geahččalit veahkehit ohppiid geain lea stuora jávkan guhkilmas/bistevas buozanvuoda dahje ovddasmorraša geažil (oahpahus, sierra geahččaleamit, iešheanalaš bargu) vai eai masse oahpahusa ja árvvoštallama.
- d. Jávkan, ortnet ja láhtten čállojuvvojit elektrovnnalaččat Its Learningii, ja oahppis lea ovddasvástádus bearráigeahččat lea go dát riehta. Olu jávkan sáhtta dagahit fuonit ortnet árvosáni.
- e. Jus oahppis lea eambbo go 10 % duodaškehtes jávkan ovttá fágas de ii galgga oažžut jahkebealárvoštallama dahje obbalašárvosáni dan fágas, ja oahpaheaddji maid ii sáhte bidjat dakkár árvosániid.

Oahppi ferte buktit relevánta duodaštusa vai jávkan ii galgga lohkot.

Leat jávkamat čuovvovaš sivaidd geažil:

- Dearvvašvuoda- ja čálgošivat
- Luohtámušdoaimmat
- Politihkalaš barggut
- Veahkebarggut
- Láhkageatnegahttojuvvon oassálastin
- Ovddasteamit riikkadási dahje riikkaidgaskasaš lágidemiin

Jus oahppis lea gaskal 10% ja 15% duodaškehtes jávkan, de sáhtta rektor mearridit ahte oahppi dattege oažžu árvosáni. Jávkama sivat eai galgga govttomeamit hehttet oahppi oažžumis árvosáni.

Jávkanrádjá guoská juohke fága diibmojávkamii, ii ge oahppi oppalaš jávkamii.

Oahppi galgá oažžut várrehusa jus čájehuvvo ahte jávkama dihte ii soaitte oažžut árvosáni.

Jus oahppi ii oaččo obbalaš árvosáni ovttá fágas, de son ii beasa váldit eksámena dán fágas. Jus eksámen lea váldon ovdal go lea addon obbalaš árvosáni, de eksámen duššindahkkojuvvo.

- f. Visot jávkan čállo duodaštussii ja oassegelbbolašvuodaduodaštussii. Jávkan čállo sihke beivviid ja diimmuid mielde. Oassekursaoahppiid jávkan čállo dušše diimmuid mielde. Oahppi/kursavázzi sáhtta gáibidit ahte siva jávkamii čállo duodaštusaide (nugo duodaštussii, oassegelbbolašvuodaduodaštussii j.n.v), muhto lea iežas ovddasvástádus duodaštit jávkama sivaidd.

10 skuvlabeaivvi rámma siskkobealde sáhtta oahppi gáibidit ahte jávkan sihkojuvvo duodaštusas, jos sáhtta duodaštit ahte sivaidd leat:

- Dearvvašvuoda- ja čálgoákkat
- bargu luohtámušolmmožin
- politihkalaš bargu
- veahkebargu
- geatnegahtton bargu
- ovddasteamit riikkadási dahje riikkaidgaskasaš lágidemiin



Jávkan buozalmasvuođa dihte mii ii leat kronalaš ferte leat eanet go golbma beavvi ovdal sáhtta sihkkjuvvot. Jus lea kronalaš buozalmasvuohtha de sáhtta jávkan sihkkjuvvot vuosttaš beavvi rájes.

- g. Jus oahppi bohtá eambo go 15 minuvtta maŋjit diibmui, lohko olles diimmu jávkan. 15 minuvtta rádjái lohko maŋjit bohtán.
- h. Go lea nu buolaš ahte almmolaš fievrut eai vuoje, de ii čállo jávkan ohppiide. Dát guoská maid jus leat dilálašvuodát masa oahppi ii sáhte dahkat maidige.
- i. Go lea 20 beavvi jávkan ovttá termiinnas de dieđihuvvo Lånekassii. Dát sáhtta mielddisbuktit ahte tipeanda bissehuvvo.

§ 7 LOBIHEMIID BARGAT DAHJE GEAHČČALIT LOBIHEMIID BARGAT

Jus geavaha lobihis veahkkeneavvuid dahje hupma earáiguin go lea geahččaleapmi de lea lobihemiid bargan. Ii leat lohpi čállit earáid bargguid ja navdit dan iežas bargun. Jus lobihemiid bargá dahje geahččala lobihemiid bargat (fusk), de lea dat dáid njuolggadusaid vuostá ja dat sáhtta čuochat oahppi ortnetárvosátnái.

Árvosátni dan geahččaleamis masa guoská, hilgojuvvo. Boađus sáhtta leat ahte oahppi ii oaččo árvosáni dan jahkebealis dahje obbalaš árvosáni. Oahppi ii soaitte beassat váldit eksámena dan fágas.

Fágaoahpaheaddji ferte dieđihit makkár veahkkeneavvuid lea lohpi atnit geahččalemiin.

Eksámeniidda leat sierra njuolggadusat, maid oahppit galget dovdat ovdagihtii.

§ 8 VÁIKKUHUSAT OHPPIID GEAT RIIKKOT NJUOLGGADUSAID

Oahppi njuolggadusrihkun sáhtta dagahit ahte oahppi oažžu ránggáštusa dahje earenoamáš doaimmaid. Oahppi galgá beassat čilget ášši, ja ovdasteaddjit ohppiide mat leat vuollel 18 jagi galget oažžut dieđu.

Doaimmat galget duođaštuvvot.

Ránggáštusvuogit sáhttet leat:

- muhtun skuvlla bargi cuiggoda dáhpáhusa
- cuiggodeapmi ja čálalaš várrehus oahpaheaddjis dahje rektoris
- fágaoahpaheaddji sáhtta mearridit ahte oahppi ii beasa čuovvut loahppadiimmu luohkás/joavkkus.
- rektor/oahpahasinspektevra sáhtta mearridit ahte oahppi ii beasa čuovvut oahpahusa loahppabeavvi

Jus ortnetnjuolggadusaid rihkku duođalaččat dahje ránggáštusain ii oro ávki, de ferte *bidjat johtui earenoamáš ránggáštusvuogiid*. Earenoamáš ránggáštusvuogit sáhttet leat:

- rektor sáhtta mearridit ahte oahppi ii beasa čuovvut oahpahusa viđa (5) beavái.
- skuvlálávdegoddi sáhtta ohppiid gielidit boahtimis skuvlii olles jahkái oahpahuslága § 3-8 mielde. Sáhtta maid mielddisbuktit ahte oahppi dasa lassin massá oahpporivttiid seamma lága, §3-1, mielde maŋgil stivramearrádusa.



Lassin ránggáštusdoaimmaide dahje erenoamáš doaimmaide sáhtta ovdamearkka dihte čuovvovaš leat boađusin jus njuolggadusaid rihkku:

- li beasa álo mielde earenoamáš doaimmain jus lea mángii dahje duođalaččat rihkkon njuolggadusaid dákkár doaimmain
- Jus lea billistan skuvlla biergasiid, ferte čorget/bidjat sadjái dahje máksit buhtadusa (billistanbuhtaduslága mielde)
- Njuolggadusaid rihkkun váldo vuhtii go termiidna- ja obbalaš árvosániid galget bidjat ortnegis ja láhttemis
- Lobihis biergasat galget ovtatmanus dieđihuvvot politiijaide, ja lassin galgá lobihis dilálašvuhta váidojuvvot

Jos oahppi massá oahpporivttiid, de ii váikkut dat ahte gahččá olggobeallái čuovvolanbálvalusa.

§ 9 ÁŠŠEMEANNUDEAPMI

Ovdal go ránqqáštus biddjo fápmui, de galgá oahppi beassat čilget ášši.

Ovdal go earenoamáš doaimmat geavahuvvojit, galgá rektor ráđđádallat oahppi oahpaheddjiiguin.

Skuvla galgá, ovdal go geavaha earenoamáš doaimmaid, veardidit dárbbu ja vejolašvuoda geavahit molssaevttolaš vugiid, nugo omd. veahkkedoaimmaid ja/dahje individuálalaš šiehtadusa, ja ráđđeaddis dahje sosiálapedagogalaš bargiin galgá maid leamaš vejolašvuhta addit iežaset oaiviliid.

Go guoská riektái oaidnit dahje váidit muhtun mearrádusa, de čujuhuvvo hálddahuslága mearrádusaide, kap. IV-VI.

Jos oahppi galgá váidit mearrádusa mas lea massán joatkkaoahpporievtti, de lea fylkkamánii/sámi joatkkaskuvllaid stivra váidinásahus. Eará mearrádusaide lea skuvlalávdegoddi váidinásahus.

§ 10 OKTAVUOHTA SKUVLA/RUOKTU

Lea dehálaš oažžut buori ovttasbarggu gaskkal skuvlla ja ruovttu. Ohppiid birra geat leat vuollel 18 jagi lea váhnemiin/ovddasteddjiin riekti oažžut formálalaš dieđuid muhtun earenoamáš diliid birra.

Vaikko vuordit ahte oahppit addet áigequovdilis dieđuid váhnemiidda/ovddasteddjiide, de goitge ferte addit oktiigesson čálalaš ja/dahje njálmálaš dieđuid váhnenčoahkkimiin ja muđui earenoamáš áššiin, geahča vuolábealde.

Galgá gohččojuvvot váhnenčoahkkimii unnimusat guktii jagis klássaide gos oahppit leat vuollel 18 jagi.

Ohppiin ja váhnemiin/ovddasteddjiin gain leat oahppit vuollel 18 jagi, leat čuovvovaš rievttit:

- oažžut jahkebealárvoštallama ja obbalaš árvosáni
- oažžut dieđu jus balahuvvo ahte ii árvoštallo/ii oaččo čuožžunárvosáni fágain dahje vuoliduvvon árvosáni ortnegis ja láhttemis
- dieđu oažžut jus ránggášteapmi geardduhuvvo
- oažžut lagabui dieđu jus oahpahus/doaimmat leat olggobealde skuvlla ja go leat doaimmat mas fertejit idjadit
- oasálašriekti áššeráhkkanemis, dieđiheamis ja váidagis ránggášteami oktavuodas



- oažžot dieđu jus oahppis lea olu jávkan
- oažžut dieđu jus oahppis leat earenoamáš váttisvuođat oahpahusas/ skuvlavázzimis, dan vuolde dárbu earenoamášoahpahussii
- earenoamášoahppofálaldat galgá nu guhkás go vejolaš hábmejuvvot ovttasráđiid ohppiin, váhnemiiguin/ovddasteddjiiguin, ja sin oidnui galgá biddjot stuora deaddu
- oažžut dieđu dilálašvuođaid birra skuvllas/doaimmain main sáhttet leat negatiivlaš váikkuhusat dearvvašvuhtii (su. § 5 láhkaásahusas birasgullelaš dearvvašvuođasuodjaleami birra)

§ 11 SIERRA LIIGENJUOLGGADUSAT EARENOAMÁŠSURGGIIDE

Skuvlalávdegoddi sáhtta lassin ráhkadit sierra njuolggadusaid earenoamáš dilálašvuođaide jos dát njuolggadusat dahje departemeantta dahje skuvlastivrra oktasaš njuolggadusat eai govčča dárbbu.

Diekkár njuolggadusat sáhttet omd. leat:

- IKT – njuolggadusat
- Lohkanbeivviid njuolggadusat
- Oahppomátki ja ekskuršuvnnaid njuolggadusat
- Verdebearrašiid njuolggadusat
- Doaimmaplána hárdima vuostá
- Luoikkahannjuolggadusat girjjiid ja biergasiid luoikkaheapmái, ja lanjaid atnui
- Buollinnjuolggadusat